

Совгіра С.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ ПРИБИРАННЯ НЕСАНКЦІОНОВАНИХ СМІТТЄЗВАЛИЩ

Проблеми стану довкілля, його погіршення, необхідність активізації діяльності щодо зниження антропогенного навантаження на природне середовища сьогодні є актуальними та обговорюваними на різних щаблях.

Дослідженню різних аспектів природоохоронної діяльності присвячено праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, розв'язання питань на державному рівні розглядається в роботах Б. Данилишина, М. Долішнього, В. Шевчука, на регіональному – З. Герасимчук, В. Кравців, С. Харічков; питанням нормативно-правового характеру присвячено дослідження Н. Малишевої, О. Хилько, Ю. Шемшученка, управлінського – Т. Галушкіної, А. Садекова, О. Теліженка та ін. Методологічно-філософські підходи до проблеми природокористування та охорони навколишнього природного середовища висвітлені у роботах В. Вернадського, О. Генісаретського, Г. Щедровицького та ін.

Узагальнення досліджень науковців та усвідомлення того, що подальший розвиток суспільства неможливий без урахування інтересів природи, без збереження біосфери, призвело до ідеї розробки технологій оздоровлення та оптимізації стану навколишнього природного середовища, зокрема й засобами прибирання несанкціонованих сміттєзвалищ.

На сьогоднішній день проблема прибирання несанкціонованих смітників особливо гостро стоїть не стільки в містах, скільки в приватних секторах, оскільки домовласники відмовляються від укладання договорів на вивезення твердих побутових відходів, пояснюючи тим, що взмозі самостійно вивозити і утилізувати сміття, проте як показує практика, це лише слова. На ділі більшість приватних секторів буквально захаращена побутовим і будівельним сміттям [1].

Беручи до уваги безперечну небезпеку життю та здоров'ю людей, а також навколишньому середовищу різного роду звалищ, в інтересах упровадження в життя цілей і стратегії охорони навколишнього середовища, необхідно подальший розвиток і вдосконалення системи управління і регулювання з тим, щоб вони стали простими і загальнодоступними. Необхідна зацікавленість як окремих людей, так і всього населення у вирішенні цих проблем, необхідно інформувати населення про стан довкілля, формувати новий стиль думок.

Для цього:

- необхідно вдосконалювати систему безперервної екологічної освіти населення. Активізувати пропаганду раціонального природокористування та охорони природи через засоби масової інформації;
- доводити до відома населення інформацію про можливості використання і методи повторного залучення в обіг небезпечних відходів із зазначенням адрес пунктів прийому;
- запропонувати населенню по гарячій лінії доводити до відома адміністрації району та відділу екології відомості про обсяги утворення стихійних звалищ, їх місцях розташування;
- створити спеціальну екологічну комісію, яка контролюватиме вивіз відходів у спеціально відведені місця і знищення стихійних звалищ;
- вишукати кошти і прибрати стихійні звалища, встановити достатню кількість сміттєвих контейнерів;
- організувати пункти прийому деяких видів побутових відходів у населених пунктах;
- запропонувати населенню різні види контейнерів для складування різних видів відходів;
- ввести і збільшити штрафи за викид побутових відходів у недозволених місцях і нагороду за пильність;
- пенсіонерам, ветеранам і молодим сім'ям надати пільги за послуги з вивезення сміття;
- організувати в місцевій газеті і на місцевому телебаченні спеціальну екологічну сторінку, де надавати населенню інформацію про шкоду стихійних звалищ;
- організувати учнів для створення агітаційних плакатів і листівок про шкоду забруднення навколишнього середовища [2].

Розуміння необхідності збереження природи приходить все до більшої кількості людей. Так, в Україні щороку стартує кампанія «За чисте довкілля». У основі проекту – ідея організації заходів із благоустрою населених пунктів та прилеглих територій, очищення акваторій, збереження природоохоронних територій, заповідних та інших особливо цінних об'єктів, здійснення екологічного виховання та, зокрема, формування у молоді таких якостей, як почуття соціальної відповідальності, небайдужості, прагнення до активних дій з впорядкування і оздоровлення довкілля.

Активними учасниками більшості заходів кампанії «За чисте довкілля» є студенти та викладачі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Зокрема, у 2016 році на замовлення управління Собківського лісництва ДПУ Уманський лісгосп проведено екологічну акцію «Лісам, паркам, скверам – бути чистими». Організаторами акції виступили співробітники науково-дослідної лабораторії «Екологія та освіта» УДПУ. У заході взяли участь викладачі, аспіранти, студенти наукової проблемних груп «Передбачити і запобігти» та «Ми і довкілля».

Акція здійснювалася з метою поліпшення санітарного стану довкілля, ліквідації у лісах і дендропаркових зонах несанкціонованих сміттєзвалищ, надання реальної допомоги природі рідного краю. Під час заходу прибрано шість кілометрів лісо-

вого узлісся Собківського лісового господарства. Було дотримано всіх технологічних аспектів екологічного заходу: від прибирання сміття до його перевезення на сміттєзвалище. У загальному вивезено 100 м³ сміття та побутових відходів.

Для збереження навколишньої природи нами розроблено пам'ятку поводження із відходами, яка включає декілька простих правил:

Перше правило, яке допоможе зберегти природу, – не смітити. Тому викидайте сміття в спеціально відведені для цього місця. Слідкуйте за собою, викидайте відходи в урни і виносьте сміття у контейнери. Бажано розділяти побутові відходи за їх типами (скло, пластик і так далі). Якщо у вашому місті така система утилізації не передбачена, ви могли б стати ініціатором її організації.

Користуйтеся паперовими пакетами. Пластикові завдають непоправної шкоди природі, при розкладанні вони виділяють шкідливі речовини, причому роблять це сотні років. Ви можете виправити становище, всього лише замінивши їх на паперові, які набагато більш екологічні. Продукти харчування, куплені в магазинах, можна переносити в тканинних господарських сумках. Харчову плівку замініть на папір.

Економте електроенергію і воду. Обмежте, наприклад, кількість прийнятть гарячої ванни, намагайтеся обмежуватися швидким душем. Ефект буде однаковий, а для природи другий варіант буде більш прийнятним. Користуйтеся енергозберігаючими приладами, вимикайте світло, виходячи з кімнати. Вам зовсім не обов'язково супроводжувати, наприклад, читання книги фоном у вигляді працюючого телевізора, комп'ютера або музичного центру.

Перейдіть на електронну документацію, відправляйте листи з допомогою електронної пошти. Таким чином, ви зможете заощадити величезну кількість паперу. Компанії, що перейшли на подібну систему роботи, визнані екологічними для природи, що позитивно впливає на їх імідж.

Менше користуйтеся автомобілем. Намагайтеся мінімально використовувати свій автомобіль, влітку віддавайте перевагу велосипедам, більше ходіть пішки.

Розкриття теоретичних основ та практичних проблем застосування технології ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ показало, що важливим напрямом боротьби із сміттям є афішування акцій по його прибиранню в місцевій пресі й інших медіа, залучення до акцій школярів і працівників підприємств та установ. Оптимально такі заходи організувати в рамках осінніх і весняних місячників з благоустрою, напередодні Дня Землі та Дня охорони навколишнього природного середовища. Під час оприлюднення інформації про акції слід наголошувати в першу чергу на тому що «чисто там, де не смітять».

Література:

1. Совгіра С.В. Методика дослідження екологічного стану басейнів малих річок / монографія./ Совгіра С.В. Гончаренко Г.Є., Гончаренко В.Г., Берчак В.С. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. – 288 с.
2. Совгіра С.В. Технології оздоровлення та оптимізації стану ландшафтних комплексів малих річок Центрального Побужжя / монографія./ Совгіра С.В. Гончаренко Г.Є., Душечкіна Н.Ю. – Умань : Видавці «Соцінський М.М.», 2016. – 250 с.